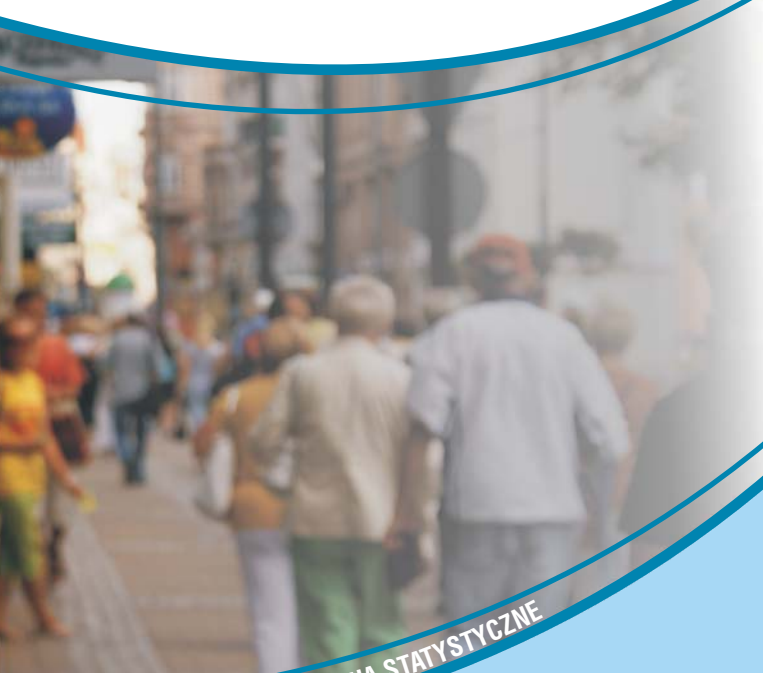


LUDNOŚĆ, RUCH NATURALNY I MIGRACJE W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2013 R.



INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE
INFORMATION AND STATISTICAL STUDIES

POPULATION,
VITAL STATISTICS
AND MIGRATIONS
OF KUJAWSKO-POMORSKIE
VOIVODSHIP IN 2013

Bydgoszcz

2014



URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

STATISTICAL OFFICE
IN BYDGOSZCZ

LUDNOŚĆ,
RUCH NATURALNY I MIGRACJE
W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
W 2013 R.

*POPULATION,
VITAL STATISTICS AND MIGRATION
IN KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP
IN 2013*

ROK X

SIERPIEŃ

2014

YEAR X

AUGUST

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD

Przewodniczący *President*
Wioletta Zwara

Redaktor Główny *Editor in chief*
Barbara Ptaszyńska

Sekretarz *Secretary*
Małgorzata Rybak

Autor opracowania *Autor of publication*
Magdalena Miśko

**Redakcja merytoryczna i techniczna,
opracowanie tablic, korekta,
skład i grafika komputerowa *Editorial and technical supervision,
preparation of tables, proof-reading,
typesetting and computer graphics***
Małgorzata Górka, Dariusz Klamecki, Patrycja Kosińska, Agnieszka Krautforst-Kloszewska,
Rafał Lis, Magdalena Miśko, Jacek Pruski
— Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych — *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*
pod kierunkiem *supervised by*
Małgorzaty Rybak

Autor zdjęcia *Autor of picture*
Małgorzata Rybak

**Prosimy o podanie źródła
przy publikowaniu danych US**

***When publishing SO data
please indicate source***

Publikacja dostępna w Internecie:

Publication available on the Website:

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl>

ISSN 1734-7394



Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet – <http://bydgoszcz.stat.gov.pl>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl

*Statistical Office in Bydgoszcz ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
phone +48 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet – <http://bydgoszcz.stat.gov.pl>
e-mail: SekretariatUSBDG@stat.gov.pl*

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji „**Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 r.**”. W publikacji opisano sytuację demograficzną w regionie, tj. stan i strukturę ludności, małżeństwa, separacje, rozwody, urodzenia, zgony oraz migracje.

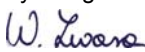
Zasadniczą część publikacji, którą stanowią tablice statystyczne, poprzedzają uwagi metodyczne oraz synteza sytuacji demograficznej Kujawsko-Pomorskiego. Prezentację danych statystycznych rozpoczynają tablice przeglądowe z podstawowymi informacjami demograficznymi według województw oraz w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju w 2013 r. Kolejna grupa tablic przeglądowych charakteryzuje sytuację w województwie kujawsko-pomorskim: ważniejsze dane demograficzne (lata 1990, 1995, 2000, 2012–2013), dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach w czterech miastach na prawach powiatu, tj. w Bydgoszczy, w Grudziądzu, w Toruniu i we Włocławku (począwszy od 1975 r.), podstawowe dane charakteryzujące podregiony i powiaty (lata 2000, 2005, 2010, 2012–2013) oraz ważniejsze dane dotyczące liczby mieszkańców według jednostek podziału terytorialnego. Wybrane zjawiska zostały przedstawione w postaci kolorowych map i wykresów.

W celu umożliwienia właściwej interpretacji prezentowanych informacji zachęcam do zapoznania się z treścią uwag metodycznych, które obejmują źródła i zakres danych statystycznych, sposoby prezentacji oraz definicje najważniejszych pojęć znajdujących się w opracowaniu.

Oddając do Państwa rąk tę cieszącą się dużym zainteresowaniem publikację, wyrażamy nadzieję, iż będzie ona bogatym źródłem informacji o zjawiskach demograficznych w naszym województwie i okaże się pomocna przy dokonywaniu analiz, a także przy podejmowaniu decyzji dotyczących rozwoju Kujawsko-Pomorskiego.

Zapraszam do współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy, zarówno w obszarze publikacji, jak i działań o charakterze analityczno-badawczym odpowiadających, w możliwie największym stopniu, na potrzeby Użytkowników danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy


Wioletta Zwara

Bydgoszcz, sierpień 2014 r.

Preface

The Statistical Office in Bydgoszcz presents the next edition of publication **“Population, vital statistics and migration in kujawsko-pomorskie voivodship in 2013”**. The publication describes the demographic situation in the region, i.e. size and structure of population, marriages, separations, divorces, births, deaths as well as migrations.

The essential part of the publication, which are statistical tables are preceded by methodological notes and by a resume of demographic situation of Kujawsko-Pomorskie. The data presentation begins with the tables with basic demographic information by voivodship as well as in kujawsko-pomorskie voivodship compared to the country in 2013. The following set of review tables characterize the situation of kujawsko-pomorskie voivodship: major demographic data (for years 1990, 1995, 2000, 2012–2013), data of size, vital statistics and migrations in four cities with powiat status, i.e. Bydgoszcz, Grudziadz, Torun and Wloclawek (starting in 1975), basic data about subregions and powiats (for years 2000, 2005, 2010, 2012–2013) as well as major information about number of inhabitants by territorial division units. Selected phenomena are presented in the form of colorful maps and charts.

In order to enable a proper interpretation of the presented information I encourage you to read the methodological notes which include sources and range of statistical data, presentations methods as well as definitions of the most important concepts contained in the publication.

In presenting this very popular publication of the Statistical Office in Bydgoszcz, I hope that it will be a rich source of information regarding demographic phenomena of our voivodship and will be useful when you make an analysis and decisions making for the development of Kujawsko-Pomorskie.

I invite you to cooperation with the Statistical Office in Bydgoszcz both in the area of publication as well as in analytical and research area corresponding to, as much as possible, the needs of statistical data Users.

Director
of the Statistical Office in Bydgoszcz


Wioletta Zwara

Bydgoszcz, August 2014

SPIS TREŚCI

CONTENTS

Strona
Page

Przedmowa	Preface	3
Uwagi metodyczne	Methodological notes	8
Objaśnienia znaków umownych	Symbols	13
Ważniejsze skróty	Major abbreviations	13
Wyniki badań – Synteza	Resume	14

SPIS WYKRESÓW I MAP

LIST OF CHARTS AND MAPS

Ludność według płci i grup wieku	<i>Population by sex and age groups</i>	16
Struktura małżeństw według wieku nowożeńców w latach 2000 i 2013	<i>Structure of marriages by age of bridegrooms and brides in 2000 and 2013</i>	17
Struktura rozwodów i separacji według okresu trwania małżeństwa w latach 2000 i 2013	<i>Structure of divorces and separations by duration of marriage in 2000 and 2013</i>	18
Struktura urodzeń żywych według wieku matki w latach 2000 i 2013	<i>Structure of live births by age of mother in 2000 and 2013</i>	18
Struktura zgonów według przyczyn w 2012 r.	<i>Structure of deaths by selected causes in 2012</i>	19
Ruch naturalny ludności	<i>Vital statistics of population</i>	20
Ludność według województw w 2013 r.	<i>Population by voivodships in 2013</i>	22
Udział województw w ogólnej liczbie ludności kraju w 2013 r.	<i>Share of voivodships of total country population in 2013</i>	22
Powierzchnia i ludność według powiatów	<i>Area and population by powiats</i>	23
Ludność według płci i grup wieku w 2013 r.	<i>Population by sex and age groups in 2013</i>	24
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2013 r.	<i>Working and non-working age population in 2013</i>	25
Ruch naturalny ludności w 2013 r.	<i>Vital statistics in 2013</i>	25
Gęstość zaludnienia na 1 km ² w 2013 r.	<i>Population density per 1 km² in 2013</i>	26
Saldo migracji na 1000 ludności w 2013 r.	<i>Net migration per 1000 population in 2013</i>	26
Podział administracyjny województwa w 2013 r.	<i>Administrative division of voivodship) in 2013</i>	27

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

Tablica
Table

TABLICE PRZEGLĄDOWE

REVIEW TABLES

Ludność według płci w 2013 r.	<i>Population by sex in 2013</i>	I
Ruch naturalny oraz migracje ludności w 2013 r.	<i>Vital statistics and migration of population in 2013</i>	II
Wybrane dane o województwie i jego podregionach na tle kraju w 2013 r.	<i>Selected data on voivodship and its subregions as compared to the country in 2013</i>	III
Ważniejsze dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności w latach 1990, 1995, 2000-2013	<i>Major data of size, vital statistics and migration of the population in 1990, 1995, 2000–2013</i>	IV
Ważniejsze dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności w miastach na prawach powiatu w latach 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000-2013	<i>Major data of size, vital statistics and migration of the population in cities with powiat status in 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000-2013</i>	V
Ważniejsze dane o stanie, ruchu naturalnym i migracjach ludności według podregionów i powiatów	<i>Major data of size, vital statistics and migration of the population by subregions and powiats</i>	VI
Jednostki podziału terytorialnego według liczby ludności w 2013 r.	<i>Units of territorial division by number of the population in 2013</i>	VII

SPIS TABLIC (dok.)	LIST OF TABLES (cont.)	Tablica Table
TABLICE WOJEWÓDZKIE	VOIVODSHIP'S TABLES	
STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI	SIZE AND STRUCTURE OF POPULATION	
Powierzchnia i ludność według podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Area and population by subregions, powiats and gminas in 2013</i>	1
Ludność według płci, wieku oraz miejsca zamieszkania w 2013 r.	<i>Population by sex, age and place of residence in 2013</i>	2
Ludność według płci, wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Population by sex, age and subregions, powiats and gminas in 2013</i>	3
Ludność według ekonomicznych grup wieku, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Population by economical age groups, subregions and powiats in 2013</i>	4
Ludność według ekonomicznych grup wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Population by economical age groups, subregions, powiats and gminas in 2013</i>	5
Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Population by biological and educational age groups, subregions and powiats in 2013</i>	6
Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Population by biological and educational age groups, subregions, powiats and gminas in 2013</i>	7
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	VITAL STATISTICS OF POPULATION	
Ruch naturalny ludności według podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Vital statistics of population by subregions, powiats and gminas in 2013</i>	8
<i>Małżeństwa</i>	<i>Marriages</i>	
Nowożeńcy według wieku i miejsca zamieszkania w 2013 r.	<i>Bridegrooms and brides by age and place of residence in 2013</i>	9
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2013 r.	<i>Marriages contracted by age bridegrooms and brides in 2013</i>	10
Małżeństwa zawarte według płci, miejsca zamieszkania oraz poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2013 r.	<i>Marriages contracted by sex, place of residence and previous marital status of bridegrooms and brides in 2013</i>	11
Małżeństwa wyznaniowe zawarte według wyznań w 2013 r.	<i>Church or religious marriages contracted by religious in 2013</i>	12
Małżeństwa zawarte według płci, wieku i poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2013 r.	<i>Marriages contracted by sex, age and previous marital status of bridegrooms and brides in 2013</i>	13
Małżeństwa zawarte według poziomu wykształcenia nowożeńców w 2013 r.	<i>Marriages contracted by education level of bridegrooms and brides in 2013</i>	14
<i>Separacje</i>	<i>Separation</i>	
Separacje orzeczone w 2013 r.	<i>Separations in 2013</i>	15
Separacje orzeczone według wieku separowanych w momencie zawierania małżeństwa w 2013 r.	<i>Adjudicated separation by age of spouse at the moment of contracting the marriage in 2013</i>	16
Separacje orzeczone według wieku separowanych w momencie wniesienia powództwa w 2013 r.	<i>Adjudicated separation by age of spouse at the moment of entering complaint for divorce in 2013</i>	17
Separacje według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie w 2013 r.	<i>Separations by number of underage children in the marriage in 2013</i>	18
<i>Rozwody</i>	<i>Divorces</i>	
Rozwody w 2013 r.	<i>Divorces in 2013</i>	19
Rozwody według przyczyny rozkładu pożycia małżeńskiego oraz winy stron w 2013 r.	<i>Divorces by cause of married life dissolution and guilt of spouses in 2013</i>	20
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie w 2013 r.	<i>Divorces by number of underage children in the marriage in 2013</i>	21

Tablica
Table

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI (dok.)	VITAL STATISTICS OF POPULATION (cont.)	
<i>Rozwody (dok.)</i>	<i>Divorces (cont.)</i>	
Rozwody według wieku rozwiedzionych w momencie zawierania małżeństwa w 2013 r.	<i>Divorces by age of spouses at the moment of contracting the marriage in 2013</i>	22
Rozwody według wieku rozwiedzionych w momencie wniesienia powództwa w 2013 r.	<i>Divorces by age of spouses at the moment of entering complaint for divorce in 2013</i>	23
<i>Urodzenia</i>	<i>Births</i>	
Urodzenia w 2013 r.	<i>Births in 2013</i>	24
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności w 2013 r.	<i>Female fertility and reproduction rates of population in 2013</i>	25
Urodzenia według wagi noworodka przy urodzeniu w 2013 r.	<i>Births by weight of new born baby at birth in 2013</i>	26
Urodzenia według wielorakości porodu w 2013 r.	<i>Births by kind of multiple birth in 2013</i>	27
Urodzenia według wieku matki oraz okresu trwania ciąży w 2013 r.	<i>Births by age of mother and period of gestation in 2013</i>	28
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i wieku matki w 2013 r.	<i>Live births by birth order and age of mother in 2013</i>	29
Urodzenia żywe według wieku i poziomu wykształcenia matki w 2013 r.	<i>Live births by age and education level of mother in 2013</i>	30
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka i poziomu wykształcenia matki w 2013 r.	<i>Live births by birth order and education level of mother in 2013</i>	31
<i>Zgony</i>	<i>Deaths</i>	
Zgony według wieku i płci w 2013 r.	<i>Deaths by age and sex in 2013</i>	32
Zgony osób w wieku 15 lat i więcej według płci, stanu cywilnego oraz wieku zmarłych w 2013 r.	<i>Deaths of population at age 15 and more by sex, marital status and age of deceased in 2013</i>	33
Zgony osób w wieku 13 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2013 r.	<i>Deaths of population at age 13 and more by sex and education level in 2013</i>	34
Zgony według wieku i płci zmarłych oraz przyczyn w 2012 r.	<i>Deaths by age, sex of deceased and causes in 2012</i>	35
Zgony niemowląt według płci i wieku w 2013 r.	<i>Infant deaths by sex and age in 2013</i>	36
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn w 2012 r.	<i>Infant deaths by selected causes in 2012</i>	37
MIGRACJE LUDNOŚCI	MIGRATION OF POPULATION	
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności w 2013 r.	<i>Internal and international migration of population in 2013</i>	38
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa obecnego i poprzedniego miejsca zamieszkania w 2013 r.	<i>Internal migration of population for permanent residence by voivodship of present and previous residence in 2013</i>	39
Migracje wewnętrzne ludności według płci i wieku migrantów w 2013 r.	<i>Internal migration of population by sex and age of migrants in 2013</i>	40
Migracje wewnętrzne ludności według płci i stanu cywilnego migrantów w 2013 r.	<i>Internal migration by sex and marital status of migrants in 2013</i>	41
Migracje wewnętrzne ludności według płci migrantów, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Internal migration by sex of migrants, subregions and powiats in 2013</i>	42
Migracje wewnętrzne ludności według podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Internal migration by subregions, powiats and gminas in 2013</i>	43
Migracje zagraniczne ludności według kontynentów, wybranych krajów i płci migrantów w 2013 r.	<i>International migration of population by continents, selected countries and sex of migrants in 2013</i>	44
Migracje zagraniczne ludności według płci i wieku migrantów w 2013 r.	<i>International migration of population by sex and age of migrants in 2013</i>	45
Migracje zagraniczne ludności według płci migrantów, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>International migration of population by sex of migrants, subregions and powiats in 2013</i>	46

UWAGI METODYCZNE

METHODOLOGICAL NOTES

I. Źródła i zakres danych

1. Tablice do publikacji opracowano na podstawie:

1) do 2009 r. – wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2) bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:

a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,

b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;

3) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;

4) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

5) sprawozdawczości sądów okręgowych — o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

– dla lat 2000-2009 – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000-2002 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat - każdorazowy podział administracyjny),

– dla lat 2010-2013 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” — pozostałe terytorium województwa.

3. Dane dla podregionów odpowiadają poziomowi 3 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS

I. Source and scope of data

1. The tables of this publication are compiled on the basis of:

1) until 2009 – the results of the Population and Housing Census 2002, and since 2010 – on the basis of the National Population and Housing Census 2011.

2) the balances of the size and structure of the population (actually living in a gmina). Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:

a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,

b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (to 2005 – above 2 months) in a gmina and the number of people temporary absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;

3) the registers of the Ministry of the Interior on internal and international migration of population for permanent residence;

4) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;

5) documentation of regional courts — regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:

– for 2000-2009 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000-2002 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment),

– for the years 2010-2013 the results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 – by the administrative division valid as of 31 XII 2011.

The term “urban area” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while “rural area” is understood as the remaining territory of the voivodship.

3. Data for subregions correspond to level 3 of the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in countries of the European Union. NTS in

obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz.U. Nr 214, poz. 1573 z późn. zm.), w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r. Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

- 3 określono jako poziomy regionalne (regiony — poziom 1, województwa — poziom 2, podregiony — poziom 3),
- 2 określono jako poziomy lokalne (powiaty i miasta na prawach powiatu — poziom 4, gminy — poziom 5).

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

II. Objasnienia podstawowych pojęć

STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI

1. Dane o stanie i strukturze ludności w przekroju terytorialnym opracowano według faktycznego miejsca zamieszkania. Do **ludności faktycznie zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i faktycznie tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo [zameldowaną w danej jednostce podziału terytorialnego na pobyt czasowy ponad 2 miesiące, a od 2006 r. (stan w dniu 31 XII) – ponad 3 miesiące]. Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale faktycznie przebywająca w innej jednostce [zameldowana w niej na pobyt czasowy ponad 2 miesiące, a od 2006 r. (stan w dniu 31 XII) – ponad 3 miesiące] ujmowana jest jako ludność faktycznie zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy.

Dane o ludności zameldowanej na pobyt czasowy uzyskiwane są z cyklicznie przeprowadzanych przez GUS badań.

2. W publikacji, oprócz dotychczas prezentowanych, zamieszczono następujące grupowania:

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 0–17 lat,
- wiek produkcyjny – mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat:
 - wiek mobilny (18–44 lata mężczyźni i kobiety),
 - wiek niemobilny (45–64 lata mężczyźni i 45–59 lat kobiety),
- wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety – 60 lat i więcej.

Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

force since 1 I 2008 was introduced by the decree by the Council of Ministers dated 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573, with later amendments), replacing the NTS in force until 31 XII 2007. The Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) was developed based on the binding three-tier division of the country into voivodships, powiats and gminas — on the basis of which — two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS divides Poland into territorial units, hierarchically-tied on 5 levels, of which:

- 3 levels were defined as regional (regions — level 1, voivodships — level 2, subregions — level 3),
- 2 levels were defined as local (powiats and cities with powiat status — level 4, gminas — level 5).

Subregions (level 3) group powiat-level entities.

II. Main definitions

SIZE AND STRUCTURE OF POPULATION

1. *The data on the size and the structure of population by territorial distribution are compiled by actual place of residence – it presents de facto population. The **population actually residing** in a given administrative unit includes: persons registered there for permanent residence and staying there actually and persons staying there temporarily [registered in a given administrative unit for a temporary stay for 2 months and over – since 2006 (as of 31 XII) more than 3 months]. People registered for permanent residence in a given administrative unit but staying actually in another unit [registered there for temporary stay over 2 months – since 2006 (as of 31 XII) more than 3 months] are treated as actually residing in administrative unit, in which they are registered for the temporary stay.*

The data on the number of population registered for the temporary are gathered on the basis of surveys conducted periodically by CSO.

2. *In tables apart from years of birth and traditional 5-years age groups, following groupings were added:*

Economical age groups:

- *pre-working age – males and females aged 0–17,*
- *working age – males, aged 18–64, and females, aged 18–59:*
 - *mobility age (18–44 males and females),*
 - *non-mobility age (45–64 males and 45–59 females),*
- *post-working age – 65 and more for males and 60 and more for females.*

Population of non-working age group is understood as population in pre-working age and population in post-working age.

Biologiczne grupy wieku: 0–14 lat (dzieci), 15–64 lata (dorośli bez osób starszych) oraz 65 lat i więcej (osoby starsze).

Edukacyjne grupy wieku: 0–6, 7–12, 13–15, 16–18 oraz 19–24 lata.

Współczynnik feminizacji — liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności — parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

1. Dane o ruchu naturalnym ludności opracowano w podziale terytorialnym:

małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (do 1994 r. nie uwzględniono małżeństw, w których mąż przed ślubem mieszkał za granicą; od 1995 r. w takich przypadkach przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);

separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o separację (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron, przyjęto miejsce zamieszkania męża). Nie są uwzględniane przypadki, gdy obie strony mieszkają za granicą;

rozwoły – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka). Do 1998 r. włącznie nie uwzględniano rozwodów z powództwa osób (jednej lub obojga) zamieszkałych za granicą; począwszy od 1999 r. nie uwzględnia się wyłącznie tych rozwodów, w których w momencie wniesienia powództwa obie osoby zamieszkiwały za granicą;

urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;

zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

2. Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich,

Biological age groups: 0–14 (children), 15–64 (adults excluding elderly people) as well as 65 and more (elderly people).

Educational age groups: 0–6, 7–12, 13–15, 16–18 and 19–24.

Feminization rate — females per 100 males.

Median age of population is a parameter determining the exact age, which half of population already exceeded and second half — did not reach yet.

VITAL STATISTICS OF POPULATION

1. The data on vital statistics is presented in the following territorial division:

marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (until 1994, marriages in which the husband lived abroad before the marriage were not include; since 1995, in such cases the wife's place of residence before the marriage is used);

separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in case of unanimous petition of both of persons the husband's place of residence). Data exclude cases in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition;

divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken). Up to the end 1998 data exclude divorces if the persons (one or both) live abroad at the moment of filling petition for a divorce; since 1999 data exclude only such divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filling petition;

births – according to the mother's place of permanent residence;

death – according to the place of permanent residence of the deceased.

2. The data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canonic laws marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The **religious marriages** may be contracted in the ten Churches and Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki

Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

3. Instytucja **separacji** została wprowadzona w Polsce w grudniu 1999 r. ustawą z dnia 21 V 1999 r. o zmianie ustaw Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 52, poz. 532).

4. Instytucja **rozwodów** została wprowadzona na terenie całego kraju w dniu 1 I 1946 r. dekretem z dnia 25 IX 1945 r. – Prawo małżeńskie (Dz. U. Nr 48, poz. 270). Przepisy prawa rodzinnego były zmieniane: ustawą z dnia 27 VI 1950 r. – Kodeks rodzinny (Dz. U. Nr 34, poz. 308) i ustawą z dnia 25 II 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59), ze zmianą z dnia 19 II 1975 r. (Dz. U. Nr 45, poz. 234).

5. W sprawozdawczości statystycznej jako **urodzenia** pochodzące z roku sprawozdawczego przyjmuje się urodzenia zarejestrowane w danym roku, w tym urodzenia, jakie miały miejsce w latach wcześniejszych (po 20 V 2002 r., tj. po przeprowadzeniu NSP 2002), ale zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

Podziału na **urodzenia małżeńskie** i **pozamałżeńskie** dokonuje urząd stanu cywilnego zgodnie ze stanem faktycznym ustalonym na podstawie przepisu art. 62 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (ustawa z dnia 25 II 1964 r., Dz. U. Nr 9, poz. 59).

6. **Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

7. Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności kobiet** oznacza liczbę dzieci, którą urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezienne,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu, że kobieta będąc w wieku rozrodczym rodzić będzie z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezienne współczynniki płodności).

8. **Współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

9. **Kolejność urodzenia dziecka** określa, którym z kolei dzieckiem urodzonym przez matkę jest noworodek zarejestrowany w danym roku, przy uwzględnieniu wszystkich poprzednich urodzeń noworodków żywych i martwych.

10. **Przyrost naturalny ludności** stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

3. **Separations** as a legal institution were introduced in Poland on December 15, 1999 on the basis of the Act dated 21 V 1999 — change of Family and Tutelary Code, Civil Code, Civil Procedure Code and other Acts (Journal of Law No. 52, item 532).

4. **Divorces** as a legal institution were introduced in Poland on 1 I 1946 on the basis of the Act dated 25 IX 1945 — Marriage Law (Journal of Law No. 48, item 270). The regulations of the family law were changed: by the Act dated 27 VI 1950 — Family Code (Journal of Law No. 34, item 308) and by the Act dated 25 II 1964 — Family and Tutelary Code (Journal of Law No. 9, item 59), with change dated 19 II 1975 (Journal of Law No. 45, item 234).

5. All **births** registered in the current year are included in statistical reporting for this year. It regards also children born after 20 V 2002 (i.e. after the reference day of population census), but registered in the reporting year.

Civil status office divides **the births on legitimates and illegitimate** in accordance with the factual status fixed on the basis of art. 62 § 1 of the Family and Tutelary Code (the Law dated 25 II 1964, Journal of Laws No. 9, item 59).

6. **Female fertility rate** is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45–49.

7. **Reproduction rates:**

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates).

8. **Demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

9. **The birth order of infant** shows which in turn from among infants born by the mother is the new born registered in a given year considering all previous live births and still births.

10. **Natural increase of the population** accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

11. Zgonem jest trwałe, czyli nieodwracalne ustanie czynności narządów niezbędnych dla życia, konsekwencją czego jest ustanie czynności całego ustroju.

Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku, za **zgon noworodka** – zgon dziecka w wieku poniżej 4 tygodni (poniżej 28 dni), przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.

12. Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

Dane dotyczące zgonów według przyczyn podano zgodnie z obowiązującą w Polsce od 1 I 1997 r. — w zakresie orzecznictwa o przyczynach zgonów — Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych — X Rewizja.

13. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

MIGRACJE LUDNOŚCI

1. Dane o migracjach ludności pochodzą z dokumentacji prowadzonej przez gminy, dotyczącej ewidencji ludności (Ustawa z dnia 10 IV 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych – tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 993, z późniejszymi zmianami); o ruchu migracyjnym – w oparciu o: zgłoszenie pobytu stałego (migracje wewnętrzne i imigracja na pobyt stały), zgłoszenie wymeldowania z pobytu stałego w związku z wyjazdem za granicę (emigracja na pobyt stały), zgłoszenie pobytu czasowego (migracje wewnętrzne i imigracja na pobyt czasowy) oraz zgłoszenie wyjazdu na pobyt czasowy za granicę (emigracja na pobyt czasowy).

2. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju na pobyt stały (lub czasowy). Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

W ramach migracji wewnętrznych ludności rozróżnia się **ruch międzywojewódzki**, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innych oraz **ruch wewnątrzwojewódzki**, tj. zmiany miejsca zamieszkania osób w granicach tego samego województwa.

Przez określenie „**napływ**” rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, przez „**odpływ**” – wymeldowania z pobytu stałego.

3. Migracje zagraniczne ludności są to wyjazdy poza granicę kraju zamieszkania, a tym samym przyjazdy do danego kraju. Według definicji rekomendowanych przez ONZ i Unię Europejską wyróżnia się migracje krótkookresowe (przebywanie poza granicami kraju poniżej 1 roku) i migracje długookresowe

11. The death means the permanent and irreversible cessation of functions of the essential for life organs and in consequence the cessation of functions the whole organism.

The **infant death** means the death under 1 year of age, the **new born infant death** – under 4 weeks of age (up to 28 days of life), 0 day indicates the age of live born infant, who did not survive 24 hours.

12. The deaths by causes are worked out on the basis of the initial cause of death. The initial cause is the disease, which was at the beginning of the morbid process and which caused the death; in may be also the injury or the poisoning which caused the death.

Data on deaths by causes are published in accordance with the operative in Poland since January 1,1997 — in the medical practice and statistical reporting on morbidity and mortality — the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, tenth Revision (into the last revision ICD-9).

13. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

MIGRATION OF POPULATION

1. Data regarding migration of the population are based on documentation conducted by the local registration offices (gminas) on population movement (the Law dated 10 IV 1974 on the population register and identity cards – uniform text Journal of Laws 2006 No. 139, item. 993 with later amendments), on the grounds of: notification of a permanent stay (internal migration and immigration for permanent stay), notification of departure for a permanent stay abroad (emigration for permanent stay), notification of a temporary stay (internal migration and immigration for temporary stay) and notification of departure for a temporary stay abroad (temporary emigration).

2. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country for permanent residence (or temporary). This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

Internal migration is divided into two groups: **intervoivodship movement** (from one to the other voivodship) and **intraoivodship movement** (within the same voivodship).

The term “**inflow**” is used in the case of registration of arrival for permanent stay, the term “**outflow**” – in the case of registration of departure from permanent residence.

3. International migration of the population is understood as departures from country of residence to abroad as well as arrivals to a given country from abroad. According to definitions recommended by the UN and European Union, the following are defined short-term migration (residing outside the

(przebywanie poza granicami kraju rok i dłużej). Do **migracji długookresowych** zalicza się także **wyjazdy za granicę** (przyjazdy z zagranicy) na pobyt stały.

country for a period of less than 1 year) and long-term migration (residing outside the country for a period of 1 year or more). The long-term migrations include also departures abroad (arrivals from abroad) for a permanent stay.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI); do 2009 r. — zameldowanej na pobyt stały, w latach 2010–2012 — faktycznie zamieszkałej.

Rates concerning vital statistics of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30 VI); until 2009 — registered for permanent residence, in 2010–2012 — actually residing.

Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych wstępnych i **mogą ulec zmianie** w następnym publikacjach Urzędu Statystycznego.

Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Due to the rounding of data, in some cases sums of component may slightly differ from the amount given in the item “total”.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska <i>Dash</i>	(–)	– zjawisko nie występuje.	<i>magnitude zero.</i>
Zero <i>Zero</i>	(0) (0,0) (0,00)	– zjawisko istniało, jednakże w ilościach mniejszych od liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionymi w tablicy znakami cyfrowymi.	<i>magnitude not zero, but less than 0,5; 0,05; 0,005 of a unit.</i>
Kropka <i>Dot</i>	(·)	– zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.	<i>data not available or not reliable.</i>
Znak <i>Sign</i>	(x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.	<i>not applicable.</i>
„W tym” „Of which”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej.	<i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(,)	–	<i>used in figures represents the decimal points.</i>

WAŻNIEJSZE SKRÓTY MAJOR ABBREVIATIONS

tys.	–	tysiąc	<i>thousand</i>
km ²	–	kilometr kwadratowy	<i>square kilometre</i>
cd. <i>cont.</i>	–	ciąg dalszy	<i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	–	dokończenie	<i>continued</i>
Dz. U.	–	Dziennik Ustaw	<i>Journal of Laws</i>
poz.	–	pozycja	<i>item</i>
nr (Nr) <i>No.</i>	–	numer	<i>number</i>

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Kujawsko-pomorskie jest województwem położonym w północnej części Polski centralnej. Graniczy z 5 województwami: pomorskim (od północy), warmińsko-mazurskim i mazowieckim (od wschodu), łódzkim (od południa) i wielkopolskim (od zachodu). Powierzchnia województwa stanowi 5,7% powierzchni kraju, tj. 17972 km² (10 lokata). W Kujawsko-Pomorskim wyodrębnia się następujące jednostki podziału terytorialnego: 19 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu, 144 gminy (17 miejskich, 92 wiejskie, 35 miejsko-wiejskich). W województwie zlokalizowane są także 52 miasta, w tym 35 miast w gminach miejsko-wiejskich. Zgodnie z Nomenklaturą Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych w Kujawsko-Pomorskim wyodrębnia się 3 podregiony, a udział powierzchni poszczególnych podregionów w obszarze województwa wynosi: bydgosko-toruńskiego – 16,2%, grudziądzkiego – 37,9%, a włocławskiego – 45,9% udziału.

STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. województwo **zamieszkiwało** 2092,6 tys. osób, tj. mniej o 3,8 tys. osób niż przed rokiem i więcej o 24,7 tys. niż w 2000 r. *Obszar województwa skupia 5,4% ogółu ludności Polski. W rankingu województw pod względem liczby ludności Kujawsko-Pomorskie zajmuje 10 lokatę.* W 2013 r. największa populacja zamieszkiwała podregion włocławski (37,3% mieszkańców województwa; o 5,3 tys. osób mniej niż w 2000 r.), nieco mniej bydgosko-toruński (37,0% ogółu; o 20,8 tys. osób więcej), a najslabiej zaludnionym był podregion grudziądzki (25,7% mieszkańców; o 9,3 tys. osoby mniej).

Tabl. 1. Ludność według płci i miejsca zamieszkania
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012	2013
Ogółem	2067817	2068253	2098711	2096404	2092564
Miasta	1290395	1272615	1271357	1262091	1256282
Wieś	777422	795638	827354	834313	836282
Mężczyźni	999114	998676	1017215	1016161	1014225
Kobiety	1068703	1069577	1081496	1080243	1078339

Przeważającą część ludności województwa w 2013 r. stanowili mieszkańcy **miast**. Współczynnik urbanizacji ukształtował się na poziomie 60,0% (dla porównania w kraju wyniósł 60,4%). W Kujawsko-Pomorskim, podobnie jak w kraju, od kilku lat obserwowany jest spadek udziału mieszkańców miast w ogólnej liczbie mieszkańców (dla porównania w 2000 r. w województwie ludność miejska stanowiła 62,4% ogółu).

W czterech największych miastach województwa kujawsko-pomorskiego (powiatach grodzkich) mieszkało 37,1% ludności województwa, co stanowi 61,7% ogółu ludności miejskiej województwa (w 2000 r. odpowiednio 39,1% i 62,7%). W 2013 r. w porównaniu z 2000 r. zaobserwowano zmniejszenie się, z różną intensywnością, populacji tych miast, tj.: w Bydgoszczy (359,4 tys. mieszkańców) – spadek o 4,3 %, w Toruniu (203,4 tys.) – spadek o 3,2%, we Włocławku (114,9 tys.) – spadek o 5,7% i w Grudziądzu (97,7 tys.) – spadek w stosunku do 2000 r. o 3,2%.

Zaobserwowano jednocześnie wzrost liczby ludności mieszkającej na **ws**i o 0,2% w skali roku – do poziomu 836,3 tys. osób (w stosunku do 2000 r. wzrost o 7,6%, tj. o 58,9 tys. osób). W porównaniu z 2012 r. największy przyrost liczby ludności odnotowano w gminach: Obrowo (wzrost o 3,9%), Białe Błota (o 2,8%) oraz Osielsko (wzrost o 2,6%) – są to gminy należące do powiatów bydgoskiego i toruńskiego. W porównaniu z 2000 r. najwięcej ludności przybyło w gminie Osielsko (wzrost o 86,7%). Najbardziej

znaczący spadek liczby ludności w skali roku zaznaczył się w gminie Dębowa Łąka (spadek o 2,7%), a w porównaniu z 2000 r. – w gminie Koneck (spadek o 7,5%).

W 5 spośród 19 powiatów ziemskich odnotowano roczny wzrost liczby ludności, przy czym najwyższy w powiecie bydgoskim i toruńskim (w obu powiatach na poziomie 1,1%). Największy spadek, bo o 0,6%, odnotowano w powiatach radziejowskim, mogileńskim i wąbrzeskim. W odniesieniu do 2000 r. najwięcej ludności przybyło w powiecie bydgoskim (wzrost o 28,0%) i toruńskim (o 24,1%), a ubyło w powiecie radziejowskim (spadek w stosunku do 2000 r. o 3,3%).

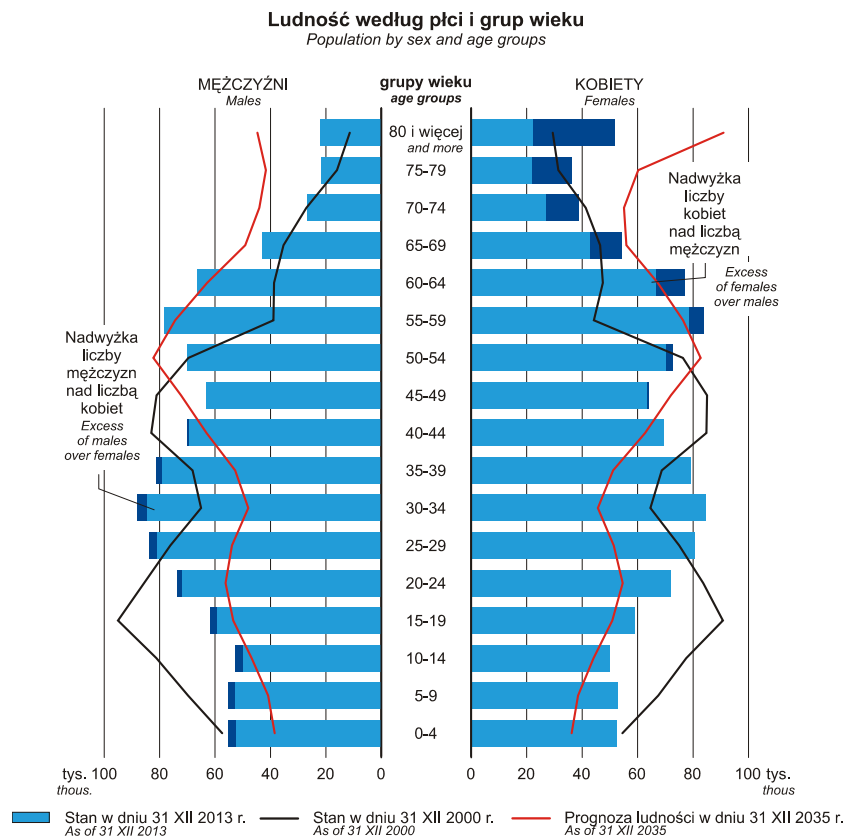
Gęstość zaludnienia w województwie była mniejsza niż przeciętna w kraju i wyniosła w analizowanym roku 116 osób na 1 km² (w kraju 123 osoby), przy czym w podregionach przypadają: w bydgosko-toruńskim – 266 osób na 1 km², we włocławskim – 95 osób, a w grudziądzkim – 79 osób. Gęstość zaludnienia w miastach wyniosła 1516 osób/1km², natomiast na wsi 49 osób/1km². *Kujawsko-Pomorskie pod względem gęstości zaludnienia zajęło 8 pozycję w Polsce.*

Analizując liczbę ludności oraz gęstość zaludnienia na niższych poziomach podziału terytorialnego województwa, można zaobserwować wyraźne różnice. Spośród **powiatów** najwięcej ludności liczył powiat inowrocławski (163,7 tys. mieszkańców; 7,8% ogółu mieszkańców województwa). Jednocześnie powiat ten wyróżniał się najwyższą spośród wszystkich powiatów gęstością zaludnienia (134 osoby na 1 km²). Najslabiej zasiedlonym obszarem był powiat wąbrzeski liczący 35,0 tys. mieszkańców (1,7% ogółu mieszkańców województwa), z gęstością zaludnienia na poziomie 70 osób/km². Najmniej osób na 1 km² (zaledwie 45 osób) przypadają w powiecie tucholskim (48,3 tys. mieszkańców; 2,3% ogółu mieszkańców województwa). Wśród miast na prawach powiatu najliczniej zamieszkała była Bydgoszcz (17,2% mieszkańców województwa), tam też przypadają najwięcej, bo 2042 osoby na 1 km².

W końcu 2013 r. ponad połowę ludności województwa, podobnie jak w poprzednich latach, stanowiły **kobiety**, których udział w ogólnej liczbie ludności wyniósł 51,5% (w miastach 52,6%, na wsi 49,9%). Współczynnik feminizacji w województwie wyniósł 106, przy czym w miastach ukształtował się na poziomie 111, a na wsi – 99. W powiatach grodzkich na 100 mężczyzn przypadają więcej kobiet niż przeciętnie w województwie, i tak: w Toruniu – 115 kobiet, w Bydgoszczy – 113, we Włocławku – 112, a w Grudziądzu – 110. Spośród powiatów ziemskich najwyższy współczynnik feminizacji odnotowano w powiecie aleksandrowskim i inowrocławskim (w każdym z powiatów 106 kobiet), natomiast najniższy w powiecie grudziądzkim i tucholskim (w każdym z powiatów 100). Spośród gmin województwa najbardziej sfeminizowana była gmina miejska Ciechocinek (121 kobiet na 100 mężczyzn), natomiast najmniej – gmina wiejska Sośno (93 kobiety).

Analizując liczbę ludności **według płci** w poszczególnych grupach wiekowych, można zauważyć przewagę mężczyzn nad kobietami do 41 roku życia oraz w grupie 43-latków, zaś w pozostałych grupach wiekowych występuje przewaga kobiet. W miastach obserwujemy nadwyżkę liczby kobiet nad mężczyznami od 40 roku życia oraz w grupach: 20, 23, 26 i 33-latków, natomiast pozostałe grupy charakteryzuje nadwyżka mężczyzn nad liczbą kobiet. Na wsi przewaga mężczyzn nad kobietami obejmuje grupy wiekowe do 60 roku życia; w pozostałych grupach wiekowych sytuacja jest odwrotna. Powyższe różnice związane są m.in. z różnicami długości trwania życia kobiet i mężczyzn. Prognozuje się, że urodzone w 2013 r. dziewczynki dożyją 80,5 lat życia, a chłopcy – 72,9 lat. W ostatnich latach obserwuje się w Kujawsko-Pomorskim wydłużanie przeciętnego **trwania życia** – w stosunku do 2000 r. mężczyźni przeciętnie żyją o 3,3 roku dłużej, a kobiety o 3,0 lata dłużej. W 2013 r. przeciętne trwanie życia mężczyzn zamieszkałych w miastach wynosiło 73,2 lat, tj. o 0,8 roku dłużej niż na wsi. Podobna sytuacja dotyczy kobiet – mieszkanki miast żyły 80,5 lat, czyli o 0,1 roku dłużej niż kobiety na wsi.

Analiza struktury wiekowej ludności w ostatnich latach pokazuje zmiany świadczące o starzeniu się mieszkańców województwa. Liczba w **wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17. roku życia (387,9 tys. osób) w 2013 r. zmniejszyła się zarówno w skali roku – o 1,4%, jak i w stosunku do 2000 r. – aż o 25,6%. W analizowanym roku w województwie mieszkało 318,3 tys. osób w wieku do 14 lat, co oznacza o 0,8% mniejszą populację dzieci niż przed rokiem i o 21,9% mniejszą niż w 2000 r.



Liczba ludności w **wieku produkcyjnym** (18–59 lat w przypadku kobiet, 18–64 lata w przypadku mężczyzn) wyniosła 1333,2 tys. i obniżyła się o 0,8% w stosunku do ub. roku oraz wzrosła o 5,7% w stosunku do 2000 r. Osoby w wieku niemobilnym (45–59 lat dla kobiet, 45–64 lata dla mężczyzn) stanowiły 37,4% ogółu ludności w wieku produkcyjnym (udział tej grupy w skali roku zmniejszył się o 0,2 p.proc., a w porównaniu z 2000 r. wzrósł – o 2,8 p.proc.).

Tabl. 2. Ludność według wieku
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012	2013
Ludność ogółem	2067817	2068253	2098711	2096404	2092564
W wieku (w % ogółem):					
przedprodukcyjnym	25,2	21,4	19,4	18,8	18,5
produkcyjnym	61,0	64,3	64,6	64,1	63,7
mobilnym (18–44 lata)	40,0	40,1	40,0	40,0	39,9
niemobilnym (45–59/64 lata)	21,0	24,2	24,6	24,1	23,8
poprodukcyjnym	13,8	14,4	16,0	17,1	17,8
dzieci (0–14 lat)	19,7	16,9	15,6	15,3	15,2
osoby w wieku 65 lat i więcej	11,5	12,3	12,5	13,5	14,1

Jednocześnie obserwowany jest wzrost liczby osób w **wieku poprodukcyjnym** (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) – o 3,4% w porównaniu z ub. rokiem, a w odniesieniu do 2000 r. – wzrost o 30,0%.

Współczynnik obciążenia ekonomicznego odzwierciedlający relacje między ludnością w wieku nieprodukcyjnym i produkcyjnym, również wskazuje na coraz mniej korzystne relacje między poszczególnymi grupami wieku ludności. Według stanu na 31 grudnia 2013 r., przeciętnie na 100 osób w wieku produkcyjnym zamieszkałych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przypadało 57 osób w wieku nieprodukcyjnym (przed rokiem 56 osób, a w końcu 2000 r. – 64 osoby), w tym 29 osób w wieku przedprodukcyjnym (tyle samo

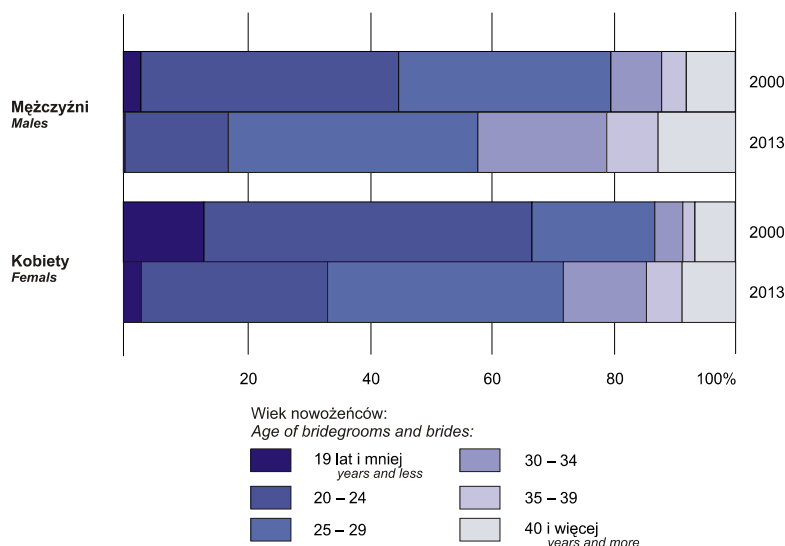
przed rokiem i 41 osób w 2000 r.). W miastach na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 57 osób w wieku nieprodukcyjnym, natomiast na wsi – 56 osób. Spośród powiatów najwyższy współczynnik obciążenia zanotowano w powiatach rypińskim i aleksandrowskim (w każdym z powiatów 59 osób), a najniższy w powiecie bydgoskim (54 osoby). W powiatach grodzkich najwyższą wartość odnotowano w Bydgoszczy i Grudziądzu (w każdym z miast 59 osób), a najniższą – w Toruniu (56 osób).

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Ruch naturalny ludności, tj. fakt zawierania związków małżeńskich, rozwodzenia się, urodzeń i zgonów, wpływa zarówno na zmiany w stanie, jak i w strukturze ludności według płci, wieku oraz stanu cywilnego.

W 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim zawarto 9,8 tys. **małżeństw**, czyli aż o 12,4% mniej niż przed rokiem (w kraju o 11,5% mniej) i o 17,8% mniej w porównaniu z 2000 r. Przeciętnie w województwie na każde 1000 mieszkańców zawarte zostały 4,7 małżeństwa (przed rokiem – 5,3; w 2000 r. – 5,8; w kraju w 2013 r. wskaźnik taki sam jak w województwie). Więcej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności zawarto na wsi (5,0) niż w miastach (4,5). Małżeństwa wyznaniowe, czyli zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły 60,4% wszystkich zawartych małżeństw w województwie (w miastach – 56,4%, na wsi – 66,8%). Średni wiek (mediana wieku) kobiet zawierających związek małżeński wyniósł 26,7 lat, a mężczyzn – 28,9 lat, w 2000 r. było to odpowiednio: 23,4 lata i 25,5 lat. Zdecydowana większość nowożeńców (78,7% mężczyzn i 82,5% kobiet zawierających związki małżeńskie) to osoby młode między 20 a 34 rokiem życia, czyli urodzone w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Małżeństwa pierwsze, czyli panien z kawalerami stanowiły w analizowanym roku 80,4% zawieranych związków.

Struktura małżeństw według wieku nowożeńców w latach 2000 i 2013
Structure of marriages by age of bridegrooms and brides in 2000 and 2013

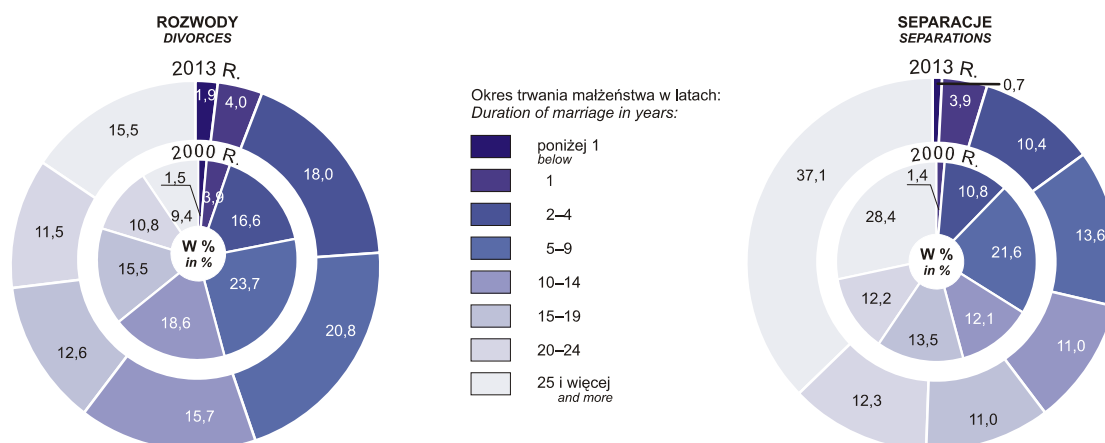


W 2013 r. w Kujawsko-Pomorskim liczba **rozwodów** ukształtowała się na poziomie 4,2 tys., co oznacza w skali roku wzrost o 7,3%, a w porównaniu z 2000 r. – wzrost o 70,8% (w kraju w 2013 r. również odnotowano wzrost w skali roku o 2,6%, a w porównaniu z 2000 r. – wzrost o 54,6%). Rozwody orzeczone w miastach stanowiły 72,5% wszystkich rozwodów w województwie. Współczynnik rozwodów (liczba rozwodów na każde 1000 ludności) wzrósł z 1,2‰ w 2000 r. do 2,0‰ w analizowanym roku (w miastach wyniósł 2,4‰, a na wsi – 1,4‰). W przekroju terytorialnym najwyższy wskaźnik natężenia rozwodów odnotowano we Włocławku (3,4‰), najniższy w powiatach tucholskim i grudziądzkim (w obu powiatach na poziomie 1,2‰). Najczęściej rozwodziły się małżeństwa, w których oboje partnerzy w momencie zawierania małżeństwa mieli 20–24 lata (29,9% ogółu rozwodów). Biorąc pod uwagę wiek małżonków w momencie wniesienia powództwa najczęściej

oboje partnerów było w grupie 30–34-latków (9,7% ogółu rozwodów). W 2013 r. spośród rozwiedzionych małżeństw 38,7% nie posiadało dzieci, a 37,9% posiadało 1 dziecko. Przeciętnie na 1 rozwodzące się małżeństwo przypadło w województwie 1,47 małych dzieci.

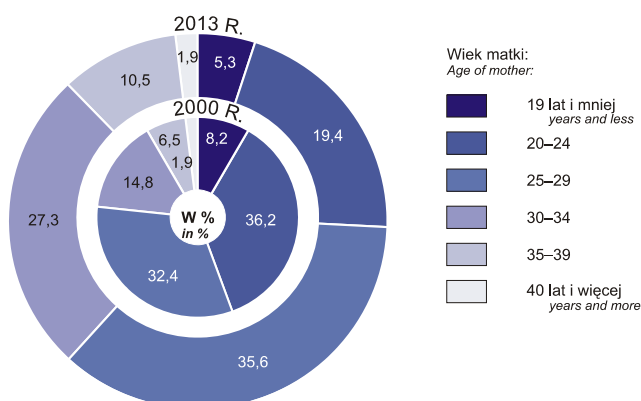
W analizowanym roku orzeczono 0,2 tys. **separacji**, co oznacza mniej w skali roku o 8,3% (w kraju spadek o 11,9%) oraz ponad dwukrotny wzrost w odniesieniu do 2000 r. (tj. pierwszy rok obowiązywania separacji). Separacje orzeczone w miastach stanowiły 67,5% ogółu separacji w województwie. Liczba separacji przypadająca na 100 tys. ludności ukształtowała się na poziomie 7,4 (w miastach było to 8,3, a na wsi – 6,0).

Struktura rozwodów i separacji według okresu trwania małżeństwa w latach 2000 i 2013
Structure of divorces and separations by duration of marriage in 2000 and 2013



W 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 19,9 tys. **urodzeń żywych**, tj. o 4,4% mniej niż przed rokiem i o 7,7% mniej niż w 2000 r. Współczynnik natężenia urodzeń (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł w analizowanym roku 9,5‰ (przed rokiem 9,9‰; w kraju w 2013 r. – 9,6‰) i był zdecydowanie wyższy na wsi (10,5‰; przed rokiem 11,2‰) niż w miastach (8,8‰; wobec 9,0‰ w 2012 r.). Liczba urodzeń zależy m.in. od liczebności kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) oraz ich płodności określanej częstością urodzeń. W 2013 r. w województwie grupa kobiet w wieku rozrodczym liczyła 508,8 tys. (47,2% ogółu kobiet w województwie), tj. mniej o 0,9% niż przed rokiem i o 9,8% niż w 2000 r. Pomimo zmniejszenia się udziału kobiet w wieku rozrodczym, **płodność**, tj. liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w grupie w wieku 15–49 lat wzrosła z 38,1 w 2000 r. do 38,8 obecnie (przed rokiem na poziomie 40,3; w kraju w 2013 r. 39,5). Najkorzystniej sytuacja przedstawiała się w powiecie sępoleńskim, gdzie na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadło 45,5 dzieci, a w powiecie włocławskim zaledwie 35,4 dzieci. Spośród miast na prawach w powiatu najwięcej dzieci przypadło w Grudziądzu (38,7), a najmniej we Włocławku (34,2). Większość matek, które w ciągu 2013 r.

Struktura urodzeń żywych według wieku matki w latach 2000 i 2013
Structure of live births by age of mother in 2000 and 2013



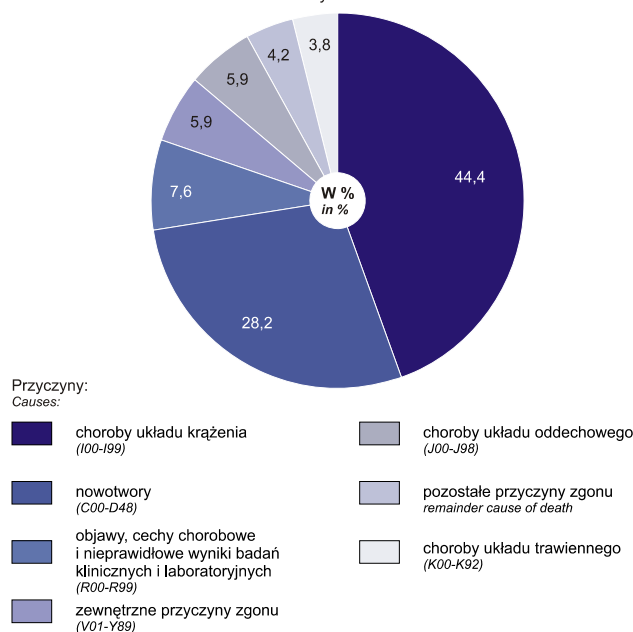
w województwie kujawsko-pomorskim rodziły dzieci, to kobiety w wieku 25–34 lata (62,8% wszystkich urodzeń), czyli były to kobiety urodzone w okresie wyżu demograficznego. Dla porównania w 2000 r. najczęściej dzieci rodziły kobiety w wieku 20–29 lat (68,6% wszystkich urodzeń). Wiek środkowy matek w województwie w 2013 r. to 28,7.

Informację o średniej liczbie dzieci urodzonych przez kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego daje **współczynnik dzietności ogólnej**, który w 2013 r. ukształtował się na poziomie 1,25‰ (przed rokiem 1,29‰; w 2000 r. 1,36‰; w kraju w 2013 r. wyniósł 1,26‰). Pomimo wzrostu urodzeń, poziom **współczynnika reprodukcji** nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń, tj. gdy w danym roku na 1 kobietę w wieku rozrodczym przypada średnio 2 dzieci (optymalny poziom współczynnika powinien kształtować się na poziomie 2,1–2,15).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2013 r. **zmarło** 20,5 tys. osób i było to więcej: o 3,9% w porównaniu z ub. rokiem i o 3,6% niż w 2000 r. W 2013 r. na 1000 ludności przypadało średnio 9,8 zgonów, w kraju 10,1 (przed rokiem – 9,7; w 2000 r. – 9,5). W miastach odnotowano wskaźnik na wyższym poziomie (10,2‰) niż na wsi (9,2‰). Największą umieralność odnotowano w powiecie włocławskim, gdzie na 1000 ludności przypadało 10,8 zgonów, natomiast najmniejszą w powiecie bydgoskim – 7,8 zgonów.

Wśród **przyczyn zgonów** w 2012 r. dominowały choroby układu krążenia – 44,4% wszystkich zgonów (w 2000 r. – 48,1%) oraz choroby nowotworowe – 28,2% zgonów ogółem (wobec 24,7% w 2000 r.). Choroby układu krążenia były przyczyną zgonów 49,7% kobiet i 39,5% mężczyzn, a choroby nowotworowe częściej przyczyniały się do zgonów kobiet (26,5% zgonów kobiet ogółem) niż mężczyzn (29,7% liczby ogółem). W porównaniu z 2000 r. umieralność spowodowana chorobami układu krążenia obniżyła się o 4,4%, a z powodu chorób nowotworowych zmarło o 18,3% więcej mieszkańców województwa.

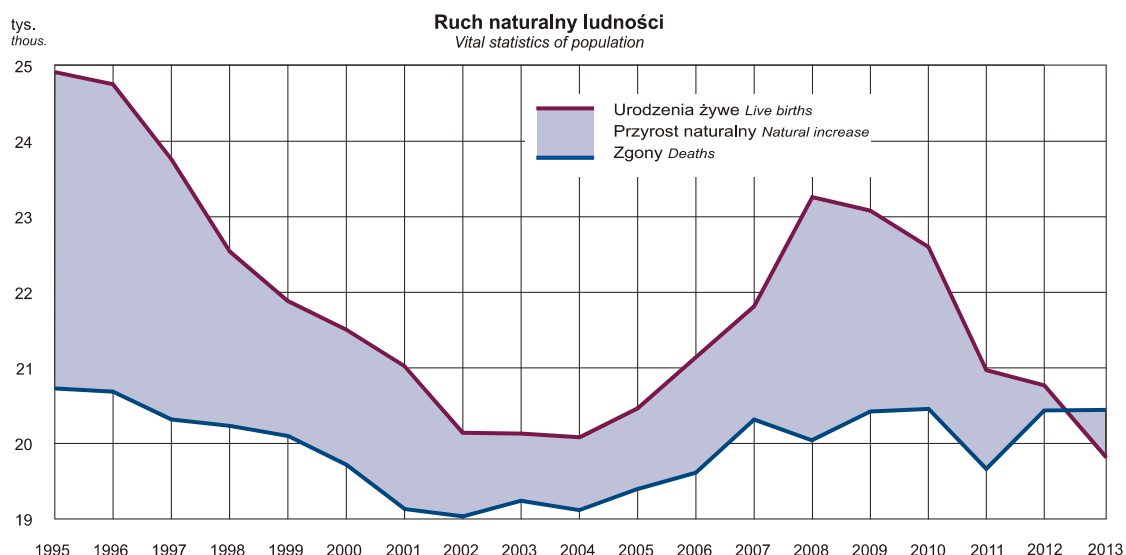
Struktura zgonów według przyczyn w 2012 r.
Structure of deaths by selected causes in 2012



W 2013 r. zmarło 88 dzieci poniżej 1 roku życia (wobec 100 przed rokiem; 187 w 2000 r.), z czego 48,9% stanowili chłopcy. W miastach zarejestrowano więcej **zgonów niemowląt** (51,1% wszystkich zgonów w województwie) niż na wsi. Współczynnik natężenia zgonów niemowląt (w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych) wyniósł w województwie 4,4‰ (przed rokiem 4,8‰, w 2000 r. – 8,7‰; w kraju w 2013 r. – 4,6‰). Na wsi współczynnik ukształtował się na wyższym poziomie (4,9‰) niż w miastach (4,1‰). Najniższa umieralność niemowląt zaznaczyła się w powiecie żnińskim (1,4‰), natomiast najwyższa w powiecie nakielskim (8,3‰).

W 2013 r. odnotowano ujemny **przyrost naturalny** (różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów) na poziomie 632 (w miastach minus 1690, na wsi 1058). Wskaźnik przyrostu naturalnego (liczony

na 1000 ludności) w województwie obniżył się z dodatniego, odnotowanego przed rokiem na poziomie 0,16‰ do minus 0,30‰ obecnie (w Polsce wyniósł minus 0,46‰). W miastach wskaźnik ten (minus 1,34‰; wobec przed rokiem minus 1,03‰) był wyraźnie niższy niż na wsi (odpowiednio 1,27‰; 1,95‰). W przekroju terytorialnym największy przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiatach: toruńskim (2,68‰), nakielskim (2,43‰) i brodnickim (2,09‰), zaś ujemny wystąpił we wszystkich miastach na prawach powiatu oraz w powiatach: włocławskim, aleksandrowskim, mogileńskim, inowrocławskim, radziejowskim i wąbrzeskim, z czego najniższy przyrost odnotowano we Włocławku (-2,85‰).



MIGRACJE LUDNOŚCI

Przewaga odpływu mieszkańców nad napływem to zjawisko, które w ostatnich latach obserwuje się w województwie kujawsko-pomorskim. Rok 2013 był kolejnym rokiem, w którym wystąpiło ujemne ogólne saldo migracji stałej. W województwie odnotowano 25,9 tys. wymeldowań z pobytu stałego (w tym 1,5 tys. za granicę), natomiast 23,3 tys. osób zameldowało się na pobyt stały (w tym 0,5 tys. z zagranicy).

W miastach wymeldowało się 15,0 tys. osób (w tym 1,2 tys. za granicę), a zameldowało się 10,9 tys. osób (w tym 0,4 tys. z zagranicy). Odpływ ludności na wsi był mniejszy niż w miastach – w 2013 r. z obszarów wiejskich wymeldowano 11,0 tys. osób (w tym 311 osób za granicę), a zameldowano 12,4 tys. osób (w tym 87 z zagranicy). W ruchu wewnętrznym spośród migrujących zamieszkałych w miastach 8406 osób (60,9% udziału) przeniosło się na wieś, zaś do miast ze wsi przemieściło się 6054 osób (57,7%), natomiast spośród wymeldowań zarejestrowanych na wsi 6560 osób (61,5%) zmieniły miejsce zamieszkania na miasto, a 8397 osób (68,0%) przybyły z miast na obszary wiejskie. Spośród osób emigrujących za granicę z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego najczęściej przeniosło się do Wielkiej Brytanii (588 osób; 39,8%) oraz do Niemiec (487 osób; 32,9%); natomiast najczęściej imigrantów (151 osób; 33,3% ogółu) przybyło z Wielkiej Brytanii.

Ogólne **saldo migracji** w 2013 r. wyniosło minus 2645 i zwiększyło się o 639 w stosunku do 2012 r., przy czym w ruchu wewnętrznym wyniosło minus 1619 (przed rokiem minus 1528), a w ruchu zewnętrznym minus 1026 (przed rokiem minus 478). W miastach ogólne saldo migracji wyniosło minus 4110 (w ruchu wewnętrznym minus 3308; a w ruchu zewnętrznym minus 802). Na wsi odnotowano dodatnie ogólne saldo migracji na poziomie plus 1465 (wewnętrzne plus 1689; zewnętrzne minus 224).

W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji stałej w województwie kujawsko-pomorskim wyniosło minus 1,3‰ (wobec minus 1,0‰ przed rokiem i minus 0,5‰ w 2000 r.; w kraju w 2013 r. minus 0,5‰), przy czym wskaźnik ten w miastach (minus 3,3‰) był wyraźnie niższy niż na wsi (plus 1,8‰). Saldo migracji zewnętrznej liczone na 1000 mieszkańców ukształtowało się w województwie na poziomie minus 0,5‰.

RESUME

As of December 31, 2013 in kujawsko-pomorskie voivodship lived 2092.6 thous. of people, i.e. less by 3.8 thous. than a year ago. The area of voivodship resides 5.4% of total Polish population. As regards the number of population is ranked in the 10th place among voivodships. The average density, i.e. the number of the population per 1 km², was 116 (in Poland 123). As regards the number of population per 1 km², Kujawsko-Pomorskie is ranked in the 8th place among voivodships. Over half of kujawsko-pomorskie voivodship's population were women (51.5%); in urban areas it was 52.6%, in rural areas – 49.9%. In the voivodship there were average 106 women per 100 men. Most of the population lived in the urban areas (60.0 %, in Poland 60.4%). A decrease of this group's share in total number of population is observed for the last years (62.4% in 2000). In the rural areas lived 836.3 thous. of voivodship's population, which means an increase of 0.2% with reference to the previous year and by 7.6% with relation to 2000 (more people by 58.9 thous.). In the recent years the changes are observed in the age structure of voivodship's population. At the end of 2013 the number of population at pre-working age, (i.e. up to the age of 17) decreased with reference to 2012 by 1.4%, and with relation to 2000 by 25.6%. The number of population at working age (women aged 18–59, men aged 18–64) decreased by 0.8% with relation to the previous year and increased by 5.7% with reference to 2000. There is observed an increase of number of the persons at post-working age (women aged 60 and more, men aged 65 and more) – by 3.4% with relation to previous year, and with reference to 2000 – by 30.0%. As of December 31, average per 100 persons at working age resides in Kujawsko-Pomorskie there were 57 non-working age persons (56 – year ago, in 2000 – 64 persons), of which 29 at pre-working age persons (like in the previous year and 41 in 2000).

In 2013 in Kujawsko-Pomorskie there were contracted 9.8 thous. new marriages, which means a decrease of 12.4% with relation to previous year (decrease of 11.5% in Poland) and decrease of 17.8% to 2000. In the voivodship there were contracted average 4.7 marriages per 1000 of population (one year ago – 5.3; in 2000 – 5.8; in Poland in 2013 – 4.7). A number of divorces increased with reference to the previous years. In the analysed year there were 4.2 thous. divorces, i.e. by 7.3% more than last year (increase of 2.6% in Poland) and by 70.8% more than in 2000. The rate of divorces (number of divorces per 1000 population) increased from 1.2‰ in 2000 to 2.0‰ at present. In Kujawsko-Pomorskie there were 0.2 thous. separation rullings, that means a decrease of 8.3 % with relation to the previous year (in Poland decrease of 11.9%) as well as increase more than twofold with reference to 2000. In 2013 was noted 19.9 thous. live births, i.e. by 4.4% less than one year ago and by 7.7% less than in 2000. The birth rate (number of live births per 1000 population) was 9.5‰ (9.6‰ in Poland). In 2013 in Kujawsko-Pomorskie there were 20.5 thous. deaths, i.e. by 3.9% more with reference to previous year and by 3.6% more than in 2000. The death rate (a number of deaths per 1000 population) was 9.8‰ (9,7‰ a year ago and 9,5‰ in 2000; 10.1‰ in Poland). The infant deaths rate (per 1000 live births) was 4.4‰ in the voivodship (4.8‰ a year ago, 8.7‰ in 2000 and 4.6‰ in Poland in 2013). The higher number of deaths than births, means a negative natural growth, which in 2013 in the voivodship was running at the level 632 (in urban areas minus 1690, in rural areas minus 1058). The natural increase rate (calculated per 1000 population) in the voivodship decreased from positive, recorded the previous year at the level 0.16‰ to minus 0.30‰ currently (in Poland natural increase reached minus 0.46‰).

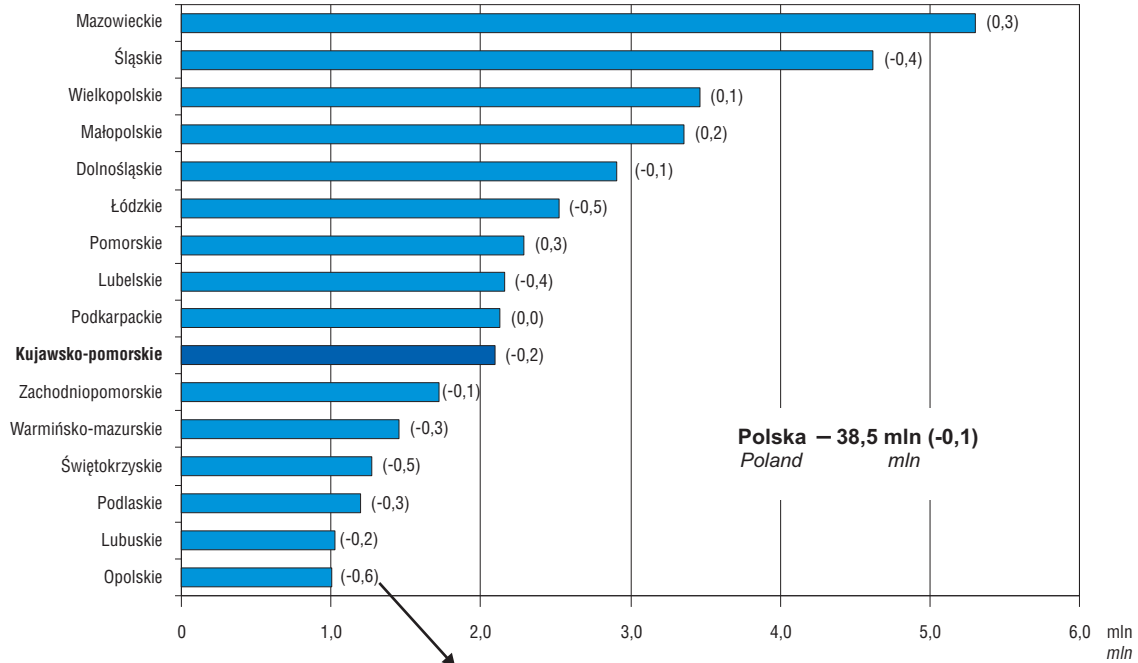
There is observed an increase of outflow of registered for permanent residence of kujawsko-pomorskie voivodship's population. In the analysed year registered of departure from the place of permanent residence 25.9 thous. persons (of which 1.5 thous. to abroad) and registered of arrival for the place of permanent residence 23.3 thous. persons (of which 0.5 thous. from abroad), which means negative net permanent migration. The net of migration increased in the voivodship from minus 2006 in 2012 to minus 2645 at present (the net of international migration increased respectively: from minus 478 to minus 1026). The net of migration for permanent residence per 1000 population in kujawsko-pomorskie voivodship was minus 1.3‰ (to minus 1.0‰ a year ago and minus 0.5‰ in 2000; in Poland in 2013 minus 0.5‰) – the net of migration in urban areas (minus 3.3‰) was clear lower than in rural areas (plus 1.8‰). The net of international migration for permanent residence per 1000 population was running at the level minus 0.5‰ in the voivodship.

LUDNOŚĆ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2013

As of December 31



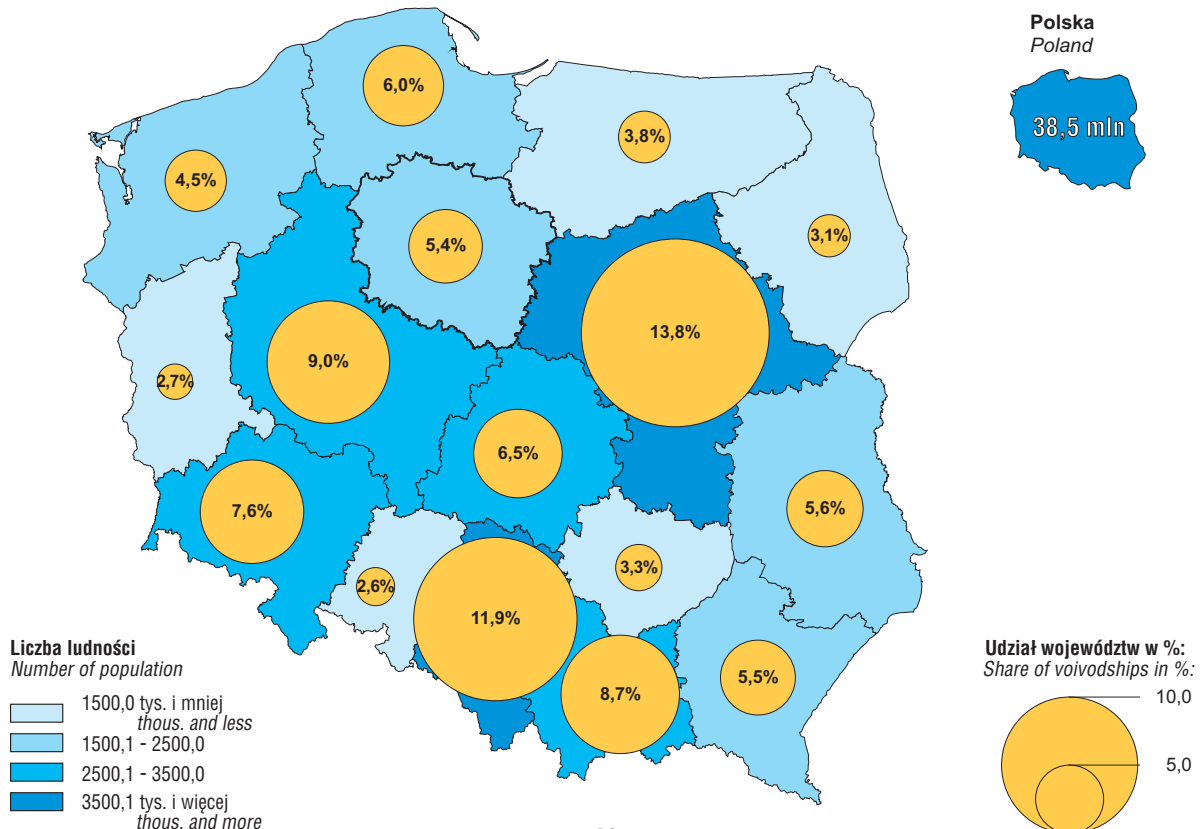
Zmiana w % w stosunku do 2012 r.
Change in relation to 2012 in %

UDZIAŁ WOJEWÓDZTW W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI KRAJU W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

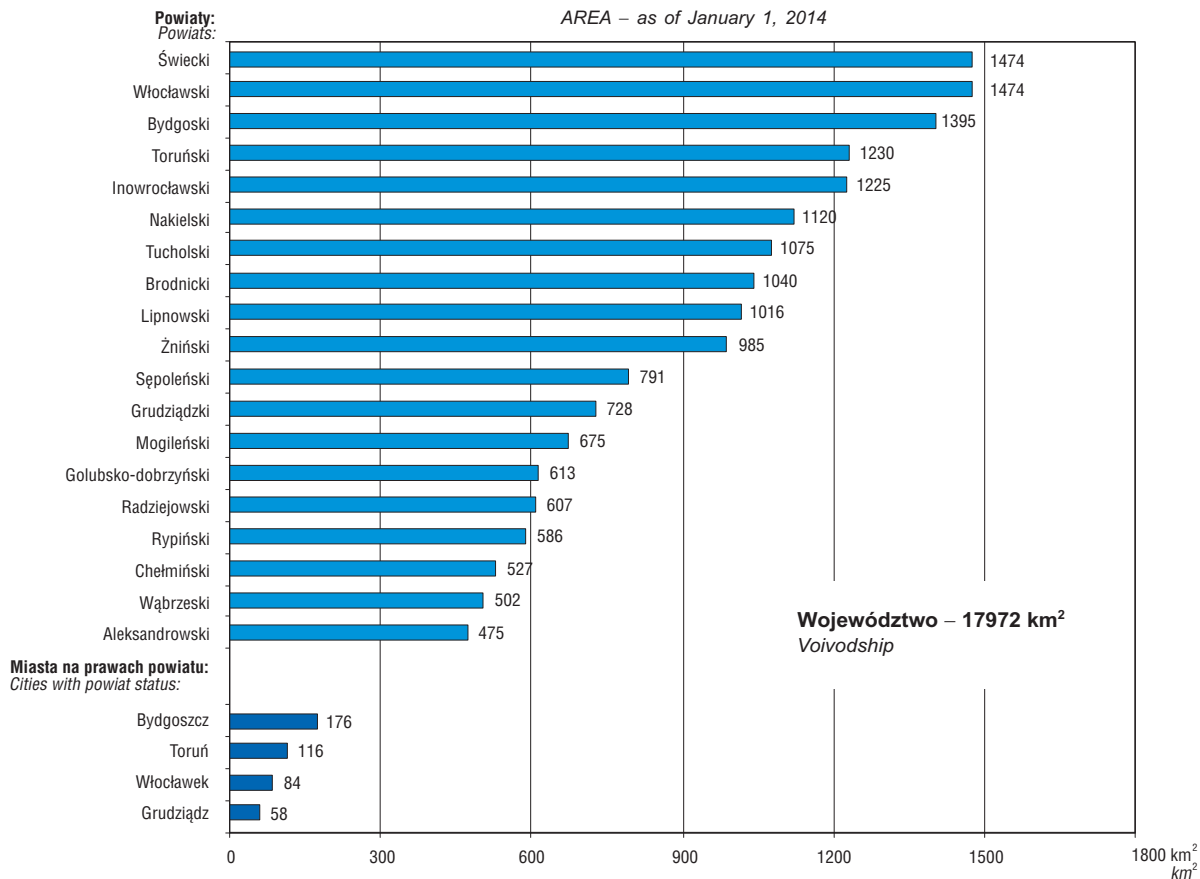
SHARE OF VOIVODSHIPS OF TOTAL COUNTRY POPULATION IN 2013

As of December 31

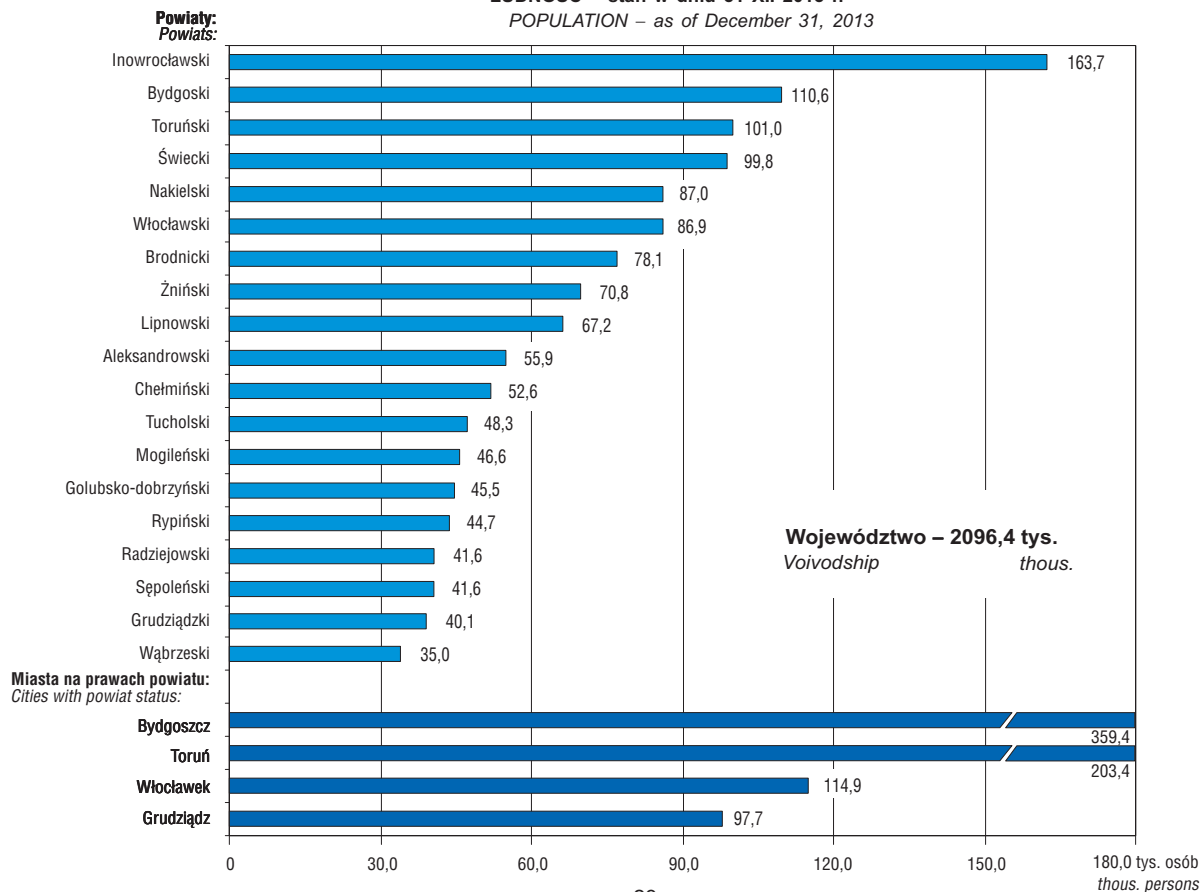


POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW AREA AND POPULATION BY POWIATS

POWIERZCHNIA – stan w dniu 1 I 2014 r.
AREA – as of January 1, 2014



LUDNOŚĆ – stan w dniu 31 XII 2013 r.
POPULATION – as of December 31, 2013

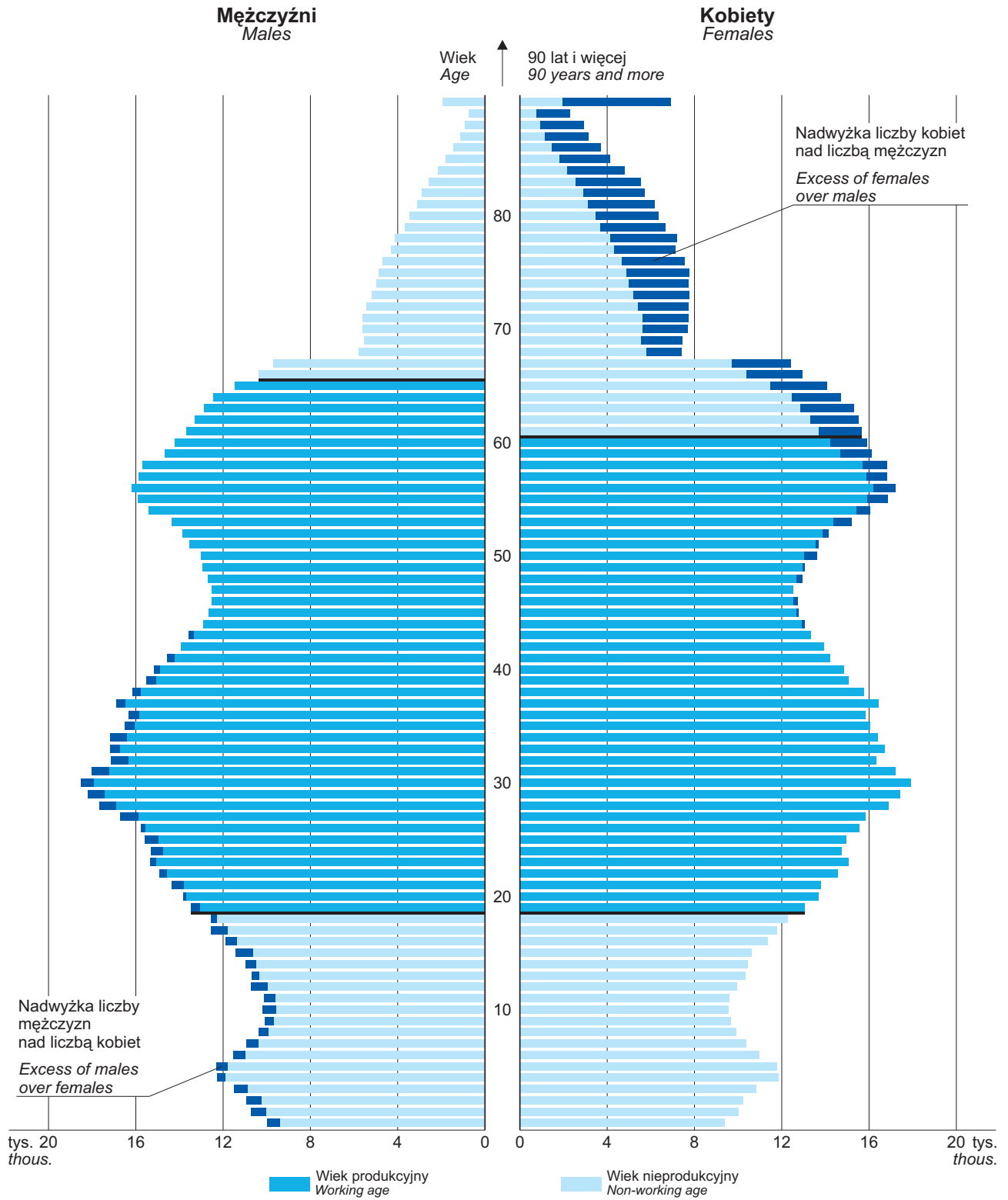


LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE GROUPS IN 2013

As of 31 XII

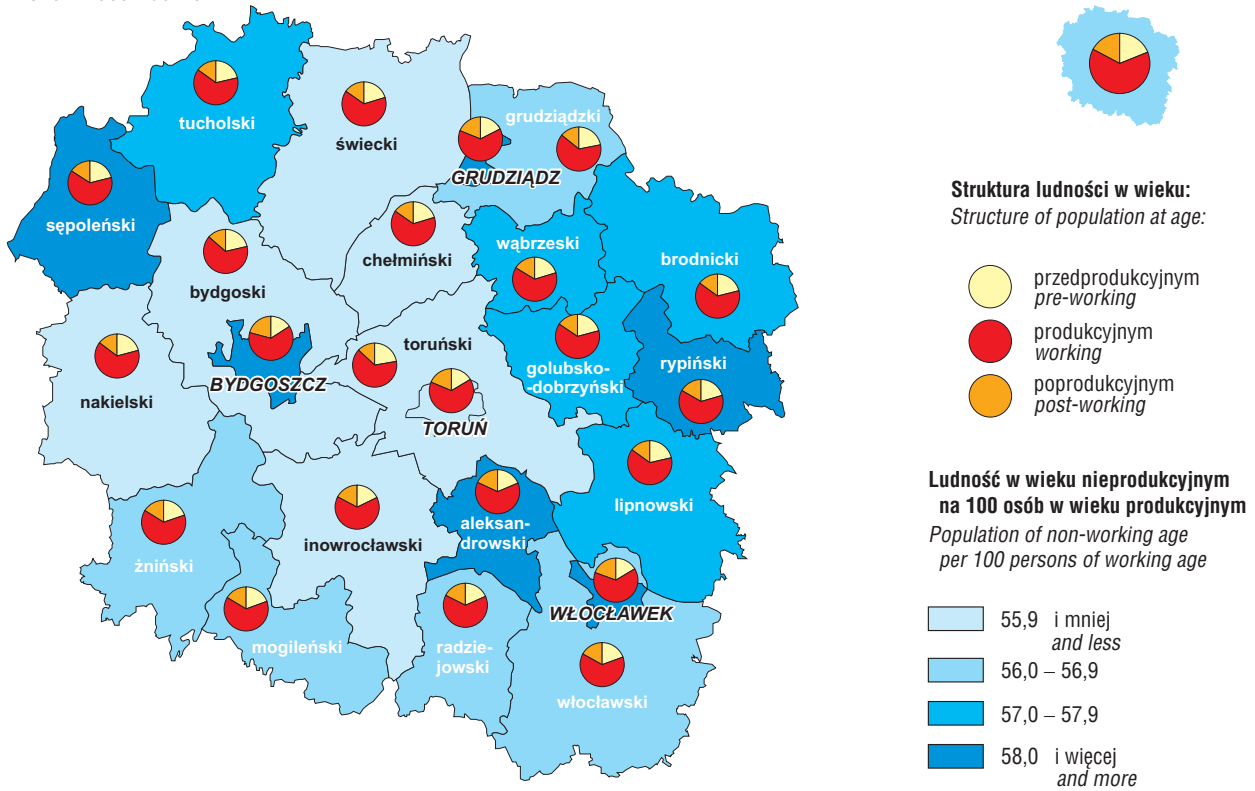


LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

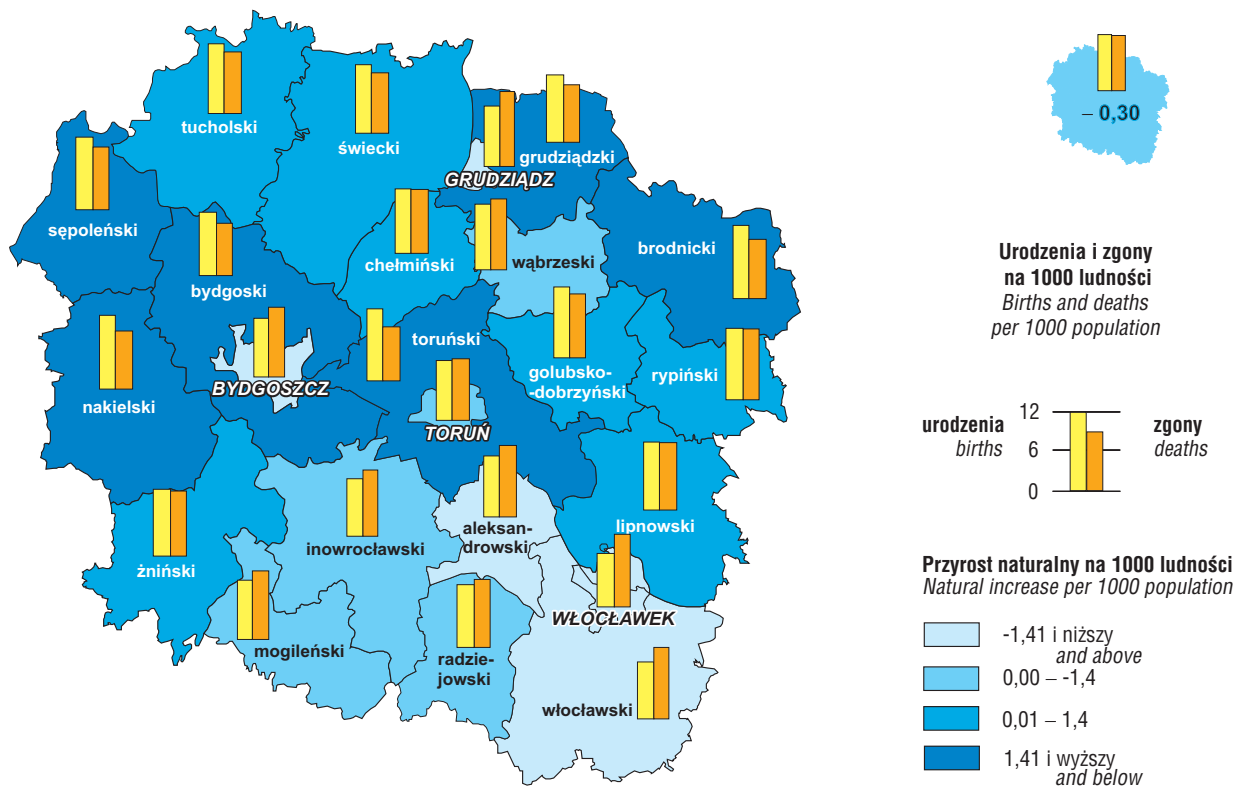
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION IN 2013

As of December 31



RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W 2013 R.

VITAL STATISTICS IN 2013

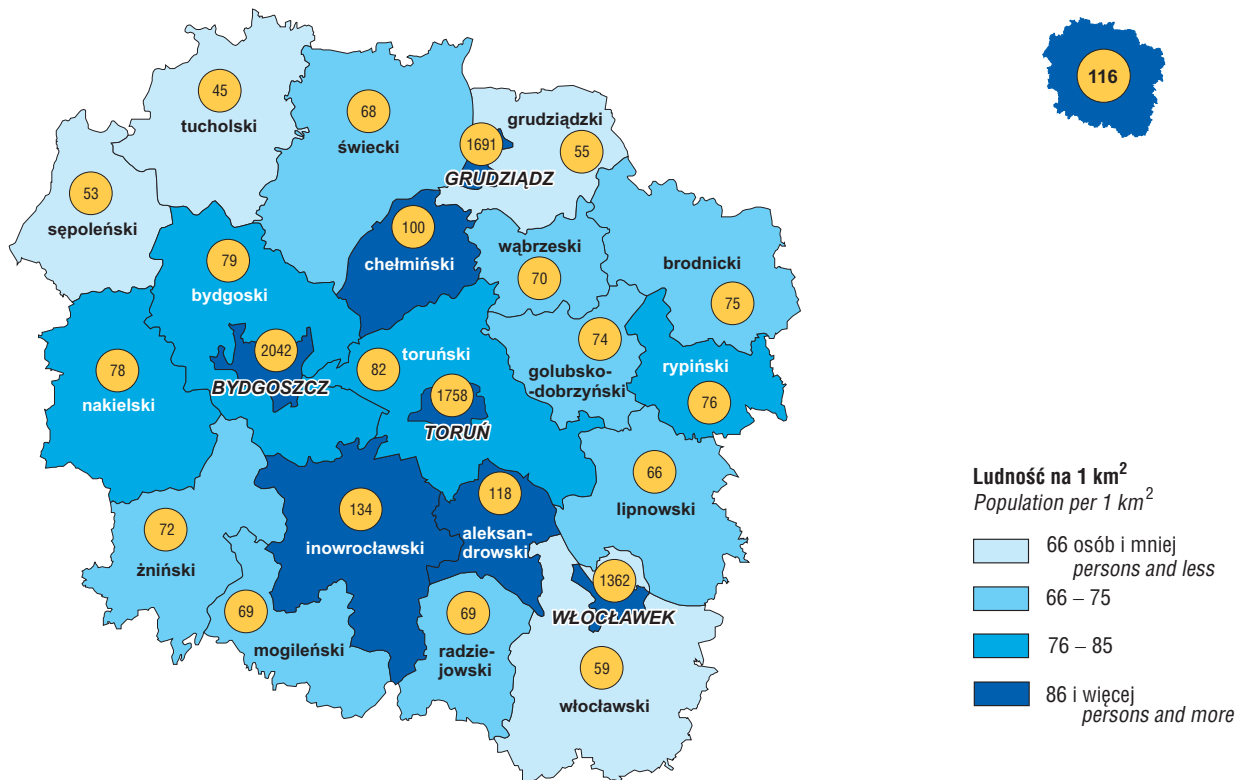


GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA 1 km² W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

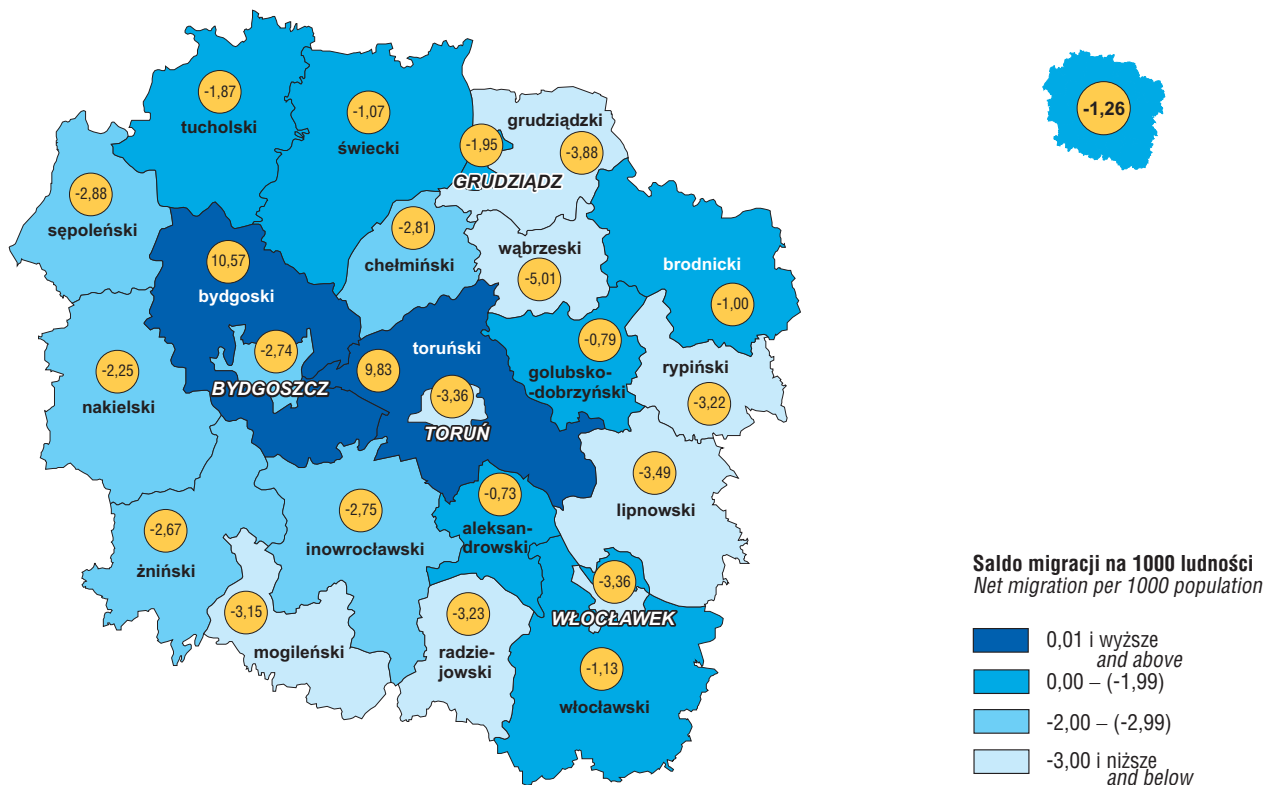
POPULATION DENSITY PER 1 km² IN 2013

As of December 31



SALDO MIGRACJI NA 1000 LUDNOŚCI W 2013 R.

NET MIGRATION PER 1000 POPULATION IN 2013



PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF VOIVODSHIP IN 2013
 As of December 31



Granica województwa		Border of voivodship
Granica powiatu		Border of powiat
Granica gminy		Border of gmina
Gmina miejska		Urban gmina
Miasto na prawach powiatu	BYDGOSZCZ	City with powiat status
Powiat	TUCHOLSKI	Powiat
Gmina	Unisław	Gmina

Podregiony:
 Subregions:

